

27 Ιουνίου 2013

“Ιλιάδα η εμή”

[Πολιτισμός](#) / [Συνεντεύξεις](#)

Ξεκίνησε το Σάββατο, 15 Ιουνίου 2013 και θα διαρκέσει έως τις 21 Ιουλίου η έκθεση σχεδίων του Κυπρίου ζωγράφου Γιώργου Κούμουρου, με τον τίτλο “Ιλιάδα η εμή”, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών. Η έκθεση διοργανώνεται από την Ι΄ Εφορεία Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων, τελεί υπό την αιγίδα της Περιφερειακής Ενότητας Φωκίδας και του Δήμου Δελφών, με την υποστήριξη του

Γ. ΚΟΥΜΟΥΡΟΣ. ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ, ΠΑΡΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ

Η έκθεση περιλαμβάνει τα 35 πρωτότυπα σχέδια με μολύβι σε χαρτί, που δημιούργησε ο καλλιτέχνης το 2008 στην Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο και τα οποία αναφέρονται σε ισάριθμα επεισόδια της Ιλιάδας του Ομήρου.

Συνοδευτικές επεξηγηματικές λεζάντες, στην ελληνική και σε αγγλική μετάφραση από την Αγγέλα Λύρα, και πραγματολογικά στοιχεία με αναφορά στα πρόσωπα και τα γεγονότα της Ομηρικής Ιλιάδας που αποτυπώνονται στα έργα του ζωγράφου, έγραψε ο ευβοιώτης φιλόλογος - συνεργάτης της Εταιρείας Ευβοϊκών Μελετών Μιχαήλ Αλεξανδρής. Η επιστημονική επιμέλεια - μετάφραση είναι του Δρ. Αντώνη Μακρινού, λέκτορα στο τμήμα κλασικής φιλολογίας του University College London (UCL). Ο επισκέπτης θα μπορεί “περιηγηθεί” στα έργα της έκθεσης και μέσα από το ομότιτλο λεύκωμα, το οποίο παρουσιάστηκε την ημέρα των εγκαινίων παρουσία του καλλιτέχνη και του ιστορικού τέχνης & επιμελητού εκθέσεων, υποψ.

διδάκτορας, Μεγακλή Ρογκάκου.

Γ. ΚΟΥΜΟΥΡΟΣ. ΕΚΤΩΡ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΙΑΝΤΑ

Το έργο του Γιώργου Κούμουρου σχολιάζει στο λεύκωμα ο ομότιμος καθηγητής ιστορίας της τέχνης - ακαδημαϊκός Χρύσανθος Α. Χρήστου:

“...Στη ζωγραφική του σημειώνει κανείς ότι η θεματογραφία του προτιμά να παρουσιάζει σύνολα στα οποία καθοριστικό ρόλο παίζει η ανθρώπινη μορφή, χρησιμοποιεί συνήθως τονισμένα εξπρεσιονιστικά χρώματα και ακόμη συχνά πειραματίζεται με τις συμβολικές τάσεις και την περιορισμένη σχηματοποίηση των μορφών. Σε μερικές από τις χαρακτηριστικές του προσπάθειες στη ζωγραφική διαφαίνεται μια κάποια στροφή του προς το ελλειπτικό μορφοπλαστικό λεξιλόγιο και σε γνωστά και καθιερωμένα χαρακτηριστικά, μορφές και τύπους του σουρεαλισμού. Και ολοκληρωτικά στην κατεύθυνση αυτή κινούνται και τα σχέδιά του, μολύβια σε μορφές, θέματα και πρόσωπα της ομηρικής Ιλιάδας. ...”.

Γ. ΚΟΥΜΟΥΡΟΣ. ΝΗΡΗΙΔΕΣ

Για το έργο του γράφει ο ζωγράφος Γ. Κούμouρος:

“...Πρόσφατα χρειάστηκε να αντλήσω δυνάμεις από μύθους. Ή, μάλλον, να κρυφτώ

μέσα σε μυθικές φόρμες για να συνεχίσω να υπάρχω και να αντέχω. Χρειάστηκε να σκάψω βαθιά μέσα μου, για να βρω τις ιδέες κάτω από τις λέξεις. Περιέργως, ξανασυνάντησα τον Όμηρο, τη “δική” μου Ιλιάδα στις ρίζες της. Δηλαδή, την Ιλιάδα της παιδικότητάς μου, που προεκτάθηκε διαχρονικά σε σύγχρονες καταστάσεις. Ατομικές ή συλλογικές.

Σε ώρες δύσκολες, όπου μπορούσα να έχω μόνο ένα χαρτί και ένα μολύβι στα χέρια μου, δημιούργησα τα σκίτσα. Ασπρόμαυρα. Φώτα και σκιές μόνο. Ταξίδι μακρινό και μοναχικό στις στοές του Ομήρου. Το ακολούθησα, όπως έκανα όταν ήμουν παιδί• χωρίς προκαταλήψεις, χωρίς δεσμεύσεις, χωρίς φόρμες και δοτές ηθικές. Έτσι έπλεξα το μύθο απ’ την αρχή, συναντώντας τη “δική” μου Ιλιάδα• με τον Όμηρο, όμως, πάντα παρόντα, να με κρίνει και να με καθοδηγεί”.

Η έκθεση λειτουργεί καθημερινά από τις εννέα το πρωί έως τις τέσσερις το απόγευμα.

Ποιος είναι όμως ο καλλιτέχνης;

Ο Γιώργος Κούμouρος γεννήθηκε στη Γιαλούσα της Κύπρου το 1955. Σπούδασε μαθηματικά στο Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ζωγραφική στην Πυθαγόρειο Ακαδημία Καλών Τεχνών Σάμου με καθηγητή τον Αριστοτέλη Σολούνια, στο πλαίσιο συνεργασίας της Ακαδημίας με τη Σχολή του Μουσείου Καλών Τεχνών της Βοστώνης.

Το 1993 επανεγκαταστάθηκε στην Κύπρο και διορίστηκε καθηγητής στη μέση εκπαίδευση. Από το 1995 είναι αποσπασμένος στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, στον Τομέα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας & Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Υλικού. Σκηνοθέτησε ταινίες μικρού μήκους και ντοκιμαντέρ. Το 2005 απέκτησε μεταπτυχιακό δίπλωμα στη δημιουργία εκπαιδευτικού φιλμ από το Πανεπιστήμιο Μίντλσεξ στο Λονδίνο.

Έχει παρουσιάσει πολυάριθμες προσωπικές εκθέσεις στην Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Πορτογαλία και την Κύπρο. Έργα του βρίσκονται σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές. Διατηρεί εργαστήριο ζωγραφικής στην Κύπρο από το 1982.

Στην Πεμπτουσία μίλησε ο καλλιτέχνης Γιώργος Κούμouρος:

-Τι σημαίνει για εσάς η Ιλιάδα του Ομήρου

Γ.Κ. Η Ομηρική Ιλιάδα, αιώνες τώρα, αποτέλεσε και αποτελεί μian ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης για πολλούς δημιουργούς – και όχι μόνον Έλληνες – κι αυτό είναι μέρος της γοητείας που ασκεί στους ανθρώπους κάθε ηλικίας, φυλής, εποχής και

μόρφωσης. Επιπλέον αυτό ακριβώς αποδεικνύει τόσο τη διαχρονική της αξία, όσο και το αξεπέραστο μεγαλείο της. Μιλώντας ως εικαστικός δημιουργός τώρα, για μένα η Ιλιάδα του Ομήρου αποτέλεσε έναν αστείρευτο χείμαρρο έντονων διαδοχικών εικόνων. Μια γοητευτικότετη εξέλιξη και πλοκή απaráμιλλων σκηνών δράσης. Καθώς και μια άκρως ενδιαφέρουσα συμπλεγματική θα έλεγα - σχέση μεταξύ των προσώπων που δρουν ή και παθητικά υφίστανται τα αποτελέσματα αλλότριων δράσεων και αποφάσεων. Η δε έντονη παρουσία των Θεών και των ημίθεων στα ανθρώπινα, μου δημιούργησε ένα επιπλέον εικαστικό πεδίο, στο οποίο μπορούσα να προεκτείνω τις αναζητήσεις μου σε χώρους μη πραγματικούς. Έτσι λοιπόν για μένα, η Ιλιάδα του Ομήρου πρωτίστως σημαίνει πηγή έμπνευσης.

Ωστόσο δεν είναι μόνο αυτό. Είναι και που ταυτόχρονα λειτουργεί ως μια παράξενα ζώσα πραγματικότητα, που μπορεί να φιλοξενήσει πολλές από τις σύγχρονες καταστάσεις του κόσμου μας.

Γ.ΚΟΥΜΟΥΡΟΣ. ΠΑΤΕΡΑΣ ΠΡΙΑΜΟΣ

-Τα μηνύματά της πιστεύετε ότι εξακολουθούν να είναι επίκαιρα;

Γ.Κ. Το ότι ασχολήθηκα τόσο πολύ με την Ιλιάδα του Ομήρου, μάλλον αυτό ακριβώς δηλώνει. Ότι, δηλαδή, πιστεύω πως έρχεται από τόσο μακριά, σαν ένα ποτάμι, κουβαλώντας διαχρονικά μηνύματα, αξίες και ιδέες, που μπορούν να «αρδεύσουν» κάθε διψασμένο «τοπίο». Είτε αυτό το τοπίο ονομάζεται Ίλιον, είτε Κύπρος, Ελλάδα, Ευρώπη ή

ανθρωπότητα. Όπως και αυτός ο αέναος πόλεμος μεταξύ θείου και ανθρωπίνου, καλού και κακού, ηθικού και ανήθικου, ισχυρού και ανίσχυρου, φαίνεται να μην

άλλαξε καθόλου από τότε. Όπως δεν άλλαξαν και οι άνθρωποι. Οι φιλοδοξίες, οι φόβοι και οι φοβίες τους, οι αδυναμίες και τα πάθη τους, τα συναισθήματα και οι

προσδοκίες τους, όλ' αυτά παραμένουν τα ίδια μέσα στους αιώνες. Γι' αυτό και

σήμερα, στην ταραγμένη εποχή μας, όπου ο άνθρωπος φαίνεται να απειλείται στην ουσία της ταυτότητάς του ως όντος πάνω στον πλανήτη και μέσα στη ζωή του, ο Όμηρος μπορεί να του δώσει διεξόδους: Του δίνει τους μύθους, που μέσα τους κρύβουν τις αλήθειες της ύπαρξής του.

-Πώς έγινε η επιλογή των 35 επεισοδίων;

Γ.Κ. Δεν είναι ακριβώς επιλογή, με την έννοια του συνειδητού και σκόπιμου αποκλεισμού των άλλων επεισοδίων της Ιλιάδας. Αντίθετα, τίποτε από την Ιλιάδα δεν αποκλείστηκε ως δευτερεύον ή κατώτερο ή λιγότερο άξιο. Απλώς κάποια επεισόδια λειτούργησαν, σχεδόν τυχαία, ως περισσότερο πρόσφορα στην προσωπική μου εικαστική εξερεύνηση της Ιλιάδας. Εξάλλου είναι φανερό η αποσπασματικότητα των επεισοδίων που συναποτελούν τη «δική μου Ιλιάδα». Όπως είναι φανερό και η ιδιό-τροπη και ιδιό-μορφη απεικόνισή τους. Ας πούμε ότι τα 35 αυτά επεισόδια, αποτελούν τον καμβά που μου χάρισε ο Όμηρος, για να εξιστορήσω ιχνογραφώντας τα δικά μου εικαστικά πάθη. Και τον ευγνωμονώ που υπήρξε, ώστε να μπορέσω να εμπνευστώ και να υπάρξω εικαστικά μέσα από αυτά τα σχέδια.

-Για ποιους λόγους προτιμάτε το μολύβι από το χρώμα;

Γ.Κ. Δεν προτιμώ γενικά ή και πάντα το μολύβι. Κυρίως ζωγραφίζω σε μουσαμά με χρώματα. Ωστόσο στη συγκεκριμένη περίπτωση δούλεψα σε χαρτί ασπρόμαυρα σκίτσα. Ίσως γιατί εκείνη την εποχή, όταν δούλευα αυτά

τα σκίτσα, ήθελα υλικά πιο απλά, πιο άμεσα και πιο λιτά. Ήθελα εύκολα να τα μεταφέρω, εύκολα να μπορώ να τα δουλεύω και εύκολα να τα διαχειρίζομαι. Ίσως πάλι να είναι

αυτή η εκδοχή του ασπρόμαυρου, που υποβάλλει τη φαντασία σε μια άλλη συγκέντρωση, πιο προσωπική, πιο έγκλειστη, πιο ουσιώδη. Είναι η εκδοχή του άσπρου-μαύρου, που παραπέμπει στο φως και στη σκιά, στη ζωή και στο θάνατο. Η ισορροπία στα ασπρόμαυρα σκίτσα, είναι πιο εύθραυστη, πιο απόλυτη και πιο ευαίσθητη. Τότε, αυτό μπορούσε να με εκφράσει...

-Ο Ακαδημαϊκός και ομότιμος καθηγητής ιστορίας της τέχνης Χρύσανθος Χρήστου σημειώνει ότι «σε μερικές από τις χαρακτηριστικές του προσπάθειες στη ζωγραφική διαφαίνεται μια κάποια στροφή του προς το ελλειπτικό μορφοπλαστικό λεξιλόγιο και σε γνωστά και καθιερωμένα χαρακτηριστικά, μορφές και τύπους του σουρεαλισμού». Πόσο σας έχει επηρεάσει αυτό το κίνημα;

Γ.Κ. Έχω την αίσθηση ότι αυτό έχει να κάνει με τον τρόπο που βλέπει κανείς τα

πράγματα. Αν οδηγείται πέρα από αυτό που φαίνεται. Τότε υποχρεωτικά δημιουργεί χώρους, μορφές, χαρακτηριστικά μη πραγματικά. Είναι μια πορεία αναζήτησης εναγώνια. Προκύπτει. Δεν μπορεί να είναι

αυτοσκοπός. Είναι εξερεύνηση, είναι υπέρβαση, είναι εσωτερική ανάγκη. Κάπως έτσι συναντιέμαι με τον σουρεαλισμό.

Η Πεμπτουσία ζήτησε τη γνώμη και του ιστορικού της τέχνης και επιμελητή της έκθεσης και της έκδοσης Μεγακλή Ρογκάκου:

-Εάν επιχειρούσαμε να κατατάξουμε τον Γιώργο Κούμαρο σε μία σχολή, ποιο καλλιτεχνικό ρεύμα θεωρείτε ότι τον έχει επηρεάσει;

Μ.Ρ. Ως γνωστό, οι σχολές και τα καλλιτεχνικά ρεύματα ανήκουν στο παρελθόν και δεν ισχύουν επισήμως στην σύγχρονη τέχνη. Επομένως, για την "Ιλιάδα την εμή" ο Γιώργος Κούμouρος φιλοτεχνεί έργα ανεξάρτητα από κινήματα. Δε μπορεί να παραβλεφθεί, όμως, ότι τα έργα του Κούμouρου μορφολογικά συγγενεύουν με το πάλαι ποτέ κίνημα του σουρεαλισμού, στον βαθμό που πηγάζουν κατευθείαν από το υποσυνείδητο και τον χώρο του ονείρου και της φαντασίας. Εντούτοις, όλα τα έργα του Κούμouρου χαρακτηρίζονται από αστείρευτη γνησιότητα και πηγαία έμπνευση στον προσωπικό του κόσμο.

-Θα μπορούσε η ζωγραφική του να χαρακτηριστεί ανθρωποκεντρική;

Μ.Ρ. Το ενδιαφέρον στην ζωγραφική του Κούμouρου είναι ότι ξεγλιστρά από στερεότυπες κατηγορίες και δεν συγκεκριμενοποιείται με ασφάλεια ή ευκολία. Οπωσδήποτε το έργο του είναι ανθρωποκεντρικό και αναφέρεται σε πρωταγωνιστές και σκηνές από το ομηρικό έπος. Όμως, ο τρόπος με τον οποίο τα αναπαριστάνει είναι όχι με διάθεση για πιστότητα αλλά με υψηλό υποκειμενισμό. Έτσι, παρότι είναι δυνατό να αναγνωσθούν πρόσωπα και πράγματα στις συνθέσεις του, αυτά δεν έχουν έναν αναγνωρίσιμο χαρακτήρα που να επαναλαμβάνεται, αλλά ανανεώνονται σύμφωνα με τις συγκινησιακές ανάγκες και αισθητικές επιταγές των εκάστοτε καταστάσεων.

-Σε κάποια από τα έργα (όπως π.χ Αγαμέμνων, Έκτορας, Πατέρας Πρίαμος), ο θεατής έχει την αίσθηση ότι ο ζωγράφος μέσα από τα έργα του εκφράζει αντιπολεμικά μηνύματα. Όταν έβλεπα τα πιο πάνω έργα θυμήθηκα την Γκερνίκα του Πικάσσο. Συμφωνείτε;

Μ.Ρ. Όντως εναντίον του πολέμου είναι τα μηνύματα της "Ιλιάδας της εμής", ακριβώς όπως και το έπος του Ομήρου. Οι εικόνες του Κούμouρου συνάδουν με τις λογοτεχνικές περιγραφές του Ομήρου. Σε αυτή την προσπάθεια συγγενεύει η

“Ιλιάδα η εμή” και με την «Γκερνίκα» του Πικάσο τόσο στην έκφραση όσο και στην αισθητική. Εκ των πραγμάτων, όμως, το έργο του Κούμουρου εκτείνεται σε ευρεία διάσταση. Για να γίνει αποτελεσματική η αντιπολεμική προπαγάνδα του, ο Κούμουρος επιστρατεύει το στρατιωτικό λεξιλόγιο σε όλο το φάσμα του – από άρματα, ασπίδες, βέλη, ξίφη, λόγχες, πανοπλίες, και κράνη μέχρι το στερνό όπλο, που είναι το γυμνό χέρι.

-Θα θέλατε τώρα να μας μιλήσετε για το λεύκωμα που επιμεληθήκατε;

Μ.Ρ. Θεωρώ ότι η πολύχρονη εμπειρία μου ως ιστορικός τέχνης και επιμελητής εκθέσεων μπορεί να βρει ευεργετική εφαρμογή σε ένα καλλιτεχνικό λεύκωμα όπως η “Ιλιάδα η εμή”. Ειδικώς το εν λόγω έργο είναι μία συλλογική προσπάθεια με συνεργάτες προερχομένους από διαφορετικά επαγγέλματα, όπως συχνά συμβαίνει και με τις εικαστικές εκθέσεις. Ως επιμελητής των κειμένων, φρόντισα να εξισορροπήσω τις διάφορες στυλιστικές ροπές και να διατηρήσω μία αισθητική συνοχή. Την ευθύνη για το τελικό αποτέλεσμα φέρει ο “Ανάπλους”. Εξετάζοντας εκ νέου τον καρπό του συλλογικού μόχθου, νιώθω ότι καταφέραμε όλοι μαζί κάτι διαχρονικό.

Κατερίνα Χουζούρη

<http://bit.ly/11K4Zqy>